

دوماهنامه علمی تخصصی پژوهش در هنر و علوم تخصصی
سال چهارم، شماره ۳ (پیاپی: ۱۷)، تیر ۱۳۹۸

درونمایه، موضوع در نگرشی تحلیلی - انتقادی

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۳/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۴/۲۵

کد مقاله: ۲۱۴۰۰

سجاد نجفی بهزادی^{۱*}، جهانگیر صفری^۲

چکیده

موضوع و درون‌مایه از اصطلاحات حوزه ادبیات داستانی هستند که نگرش و تعاریف متعددی درباره آنها بیان شده است. مفاهیم و اصطلاحات بسیاری در حوزه داستان و نقد ادبی مانند درون‌مایه و موضوع وجود دارد که نگاه انتقادی به آنها صورت نگرفته و همواره بر همان تعاریف گذشته تکیه شده است. اهمیت این مساله باعث شد که نویسندگان تحقیق، به دنبال ارائه تعریفی مناسب و قابل فهم از موضوع و درون‌مایه باشند. ابتدا به تعاریف مختلف درون‌مایه و موضوع، طبقه بندی عناصر مشترک و متفاوت تعاریف پرداخته و در پایان نیز تعریفی نسبتاً روشن از موضوع و درون‌مایه ارائه می‌شود. برای روشن‌تر شدن تفاوت دو مقوله از داستان‌های «جوجه اردک زشت» اثر اندرسن و «ماهی سیاه کوچولو» اثر صمد بهرنگی استفاده شده است. موضوع؛ آن چیزی است که داستان درباره آن صحبت می‌کند. کشمکش، گفتگو، کنش، حوادث، شخصیت، موقعیت و به طور کلی عناصر داستان، ابزاری است که نویسنده به وسیله آن بستر داستان (موضوع) را وضع می‌کند. موضوع بستری برای ارائه درون‌مایه است و آنچه در بطن و ژرف ساخت داستان قرار دارد، درون‌مایه است.

واژگان کلیدی: داستان، موضوع، درون‌مایه، ماهی سیاه کوچولو، جوجه اردک زشت.

۱- استادیار گروه ادبیات فارسی، شهرکرد، ایران s.nbehzadi@gmail.com

۲- استاد گروه ادبیات فارسی دانشگاه شهرکرد